

Mały Katechizm Katolicki

dla

średnich klas szkół powszechnych

wydał

Ks. Dr. Teofil Bromboszcz

1929

Nakładem i drukiem Księgarni i Drukarni Katolickiej, Sp. Akc.
Katowice.

Gaida Josef

Kh.

III

B.

Wstęp

---

1. Kto nas stworzył?

Pan Bóg nas stworzył, bo od Pana Boga wszystko pochodzi.

2. Na co nas Pan Bóg stworzył?

Pan Bóg nas stworzył, abyśmy Mu służyli i przez to do nieba się dostali.

3. Gdzie uczymy się, jak mamy służyć Panu Bogu?

Jak mamy służyć Panu Bogu, uczymy się w nauce religji z katechizmu i z biblijki.

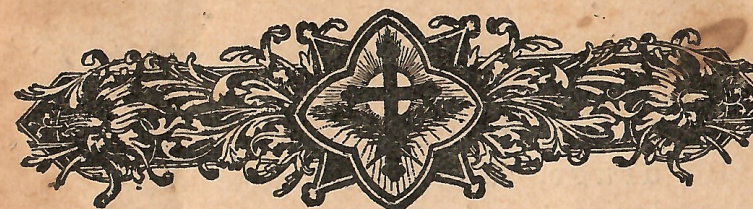
4. O czym uczy katechizm?

Katechizm uczy:

1. o wierze,
2. o przykazaniach,
3. o uświęceniu naszym.

Ucz się pilnie katechizmu i biblijki, abyś znał drogę do nieba, bo cóż ci pomoże, choćbyś cały świat znał i posiadał, a Pana Boga i duszę utracił!

Część pierwsza czyli o wierze.

5. W co trzeba wierzyć?

Trzeba wierzyć we wszystko, czego nas uczy Kościół katolicki.

6. Czego nas Kościół katolicki uczy?

Kościół katolicki nas uczy tego, co Pan Bóg ludziom mówił czyli objawił.

Większa część tego, co Pan Bóg objawił, stoi w Piśmie świętem (w biblije), resztę zaś podawał Kościół ludziom ustnie (Podanie Ustne).

7. Przez kogo nas Kościół uczy, w co trzeba wierzyć?

Kościół katolicki uczy nas przez biskupów i kapłanów, w co trzeba wierzyć.

8. Jaka jest nauka Kościoła katolickiego?

Nauka Kościoła katolickiego jest prawdziwa, bo Kościół nie może się omylić.

9. Jak trzeba więc wierzyć w nauki Kościoła?

W nauki Kościoła trzeba wierzyć mocno aż do śmierci.

10. Jakim znakiem wyznajemy naszą wiarę katolicką?

Naszą wiarę katolicką wyznajemy znakiem krzyża świętego.

11. Które prawdy wiary są najgłówniejsze?

Najgłówniejsze prawdy wiary są:

- Pierwsza, że jest Bóg;
- druga, że Bóg jest sprawiedliwy;
- trzecia, że Bóg jest jeden w trzech Osobach;
- czwarta, że Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia;
- piąta, że łaska Boska jest do zbawienia konieczna;
- szośćta, że dusza ludzka nie umiera.

12. Gdzie są zestawione wszystkie nauki wiary?

Wszystkie nauki wiary są zestawione w „Składzie Apostolskim“.

Skład Apostolski pochodzi z czasów apostoelskich i składa się z 12 części czyli artykułów wiary.

13. Odmów dwanaście artykułów wiary!

1. Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi,
2. i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne-
nego, Pana naszego,
3. który się począł z Ducha świętego, naro-
dził się z Marji Panny,
4. umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzy-
żowan, umarł i pogrzebion,
5. zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmar-
twychwstał,

6. wstąpił na niebiosą, siedzi na prawicy Boga, Ojca wszechmogącego,
7. stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umar-
łych,
8. Wierzę w Ducha świętego,
9. święty Kościół powszechny, świętych obcowanie,
10. grzechów odpuszczenie,
11. ciała zmartwychwstanie,
12. żywot wieczny. Amen.

Nigdy się nie zapieraj świętej wiary katolickiej, bo ona cię zbawi. Wiare otwarcie wyznawaj, wiary broń, z wiary żyj!

Pierwszy artykuł wiary.

1. O Bogu.

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi.

14. Kto jest Pan Bóg?

Pan Bóg jest najwyższym Panem całego świata i Ojcem wszystkiego dobrego.

Pan Bóg jest Duchem, bo myśli, chce i żyje, chociaż ciała nie ma i nie możemy Go widzieć.

15. Jak dawno jest Pan Bóg?

Pan Bóg był i będzie z a w s z e, to znaczy Pan Bóg jest wieczny.

16. Gdzie jest Pan Bóg?

Pan Bóg jest wszędzie, w niebie i na ziemi.

Pamiętaj ustawicznie, że przed Bogiem stoisz!

17. Co Pan Bóg wie?

Pan Bóg wie wszystko, nawet myśli człowieka. Pan Bóg jest wszechwiedzący.

Pan Bóg widzi i ciebie wszędzie!

18. Co może Pan Bóg uczynić?

Pan Bóg może uczynić wszystko, co chce; Pan Bóg jest wszechmogący.

Uciekaj się zawsze do Pana Boga!

19. Czem się Pan Bóg brzydzi?

Pan Bóg brzydzi się złem, bo miłuje, co jest dobre; Pan Bóg jest najświętszy.

I ty bądź świętym!

20. Jak Pan Bóg postępuje wobec dobrych i złych?

Pan Bóg dobrych wynagradza, a złych karze; Pan Bóg jest sprawiedliwy.

Bój się Pana Boga!

21. Jakim jest Pan Bóg dla wszystkich?

Pan Bóg jest pełen miłości dla wszystkich; Pan Bóg jest najdobrotliwszy.

22. Jakim jest Pan Bóg dla grzeszników?

Pan Bóg odpuszcza grzesznikom grzechy, jeśli za nie żałują, bo jest najmiłosierniejszy.

Kto Pana Boga miłuje, nie potrzebuje Go się bać. Lepiej wszystko utracić, niż Pana Boga. Im więcej będziesz Pana Boga czcił i miłował, tem podobniejszy Mu będziesz!

2. O trzech Boskich Osobach.

23. Czy jest więcej niż jeden Bóg?

Jest tylko jeden Bóg.

24. Ile osób jest w Bogu?

W Bogu są trzy osoby: Ojciec, Syn i Duch Święty.

25. Czy tylko Bóg Ojciec jest Bogiem?

Każda Boska Osoba jest Bogiem.

26. Jak nazywamy trzy Boskie Osoby w jednym Bogu?

Trzy Boskie Osoby w jednym Boga nazywamy Trójcą Przenajświętszą.

27. Co zawdzięczamy Trójcy Przenajświętszej?

Bóg Ojciec nas stworzył (Stworzyciel), Bóg Syn nas wybawił (Zbawiciel), a Duch święty nas uświęca (Święty).

28. Kiedy wielbimy Trójcę Przenajświętszą?

Wielbimy Trójcę Przenajświętszą, gdy mówimy: „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi świętemu jak była na początku, teraz i zawsze na wieki wieków. Amen“.

Z radością chwal Trójcę Przenajświętszą pieśnią, modlitwą i życiem świętem!

3. O stworzeniu świata.

29. Jak uczynił Pan Bóg świat?

Pan Bóg stworzył niebo i ziemię z niczego i bez pomocy.

30. Jak Pan Bóg opiekuje się światem?

Pan Bóg utrzymuje świat i rządzi światem, jak Mu się podoba.

Pan Bóg troszczy się szczególnie o nas ludzi. Tę opiekę Boską nazywamy Opatrznością Boską. Dlatego powinniśmy we wszystkim ufać Panu Bogu.

Od Pana Boga pochodzisz, do Pana Boga idziesz, Jego własnością jesteś!

4. O Aniołach.

31. Kogo Pan Bóg stworzył w niebie?

Pan Bóg stworzył w niebie niezliczonych Aniołów.

Aniołowie nie mają ciała.

32. Jakimi byli Aniołowie z początku?

Aniołowie byli z początku bardzo święci i dlatego Panu Bogu mili.

33. Czy wszyscy Aniołowie pozostali Panu Bogu mili?

Wielu z Aniołów nie chciało Pana Boga słuchać i zato ich stracił do piekła.

Straconych Aniołów nazywamy czartami, djablami, szatanami lub złemi duchami.

34. Jakie są złe duchy względem nas?

Złe duchy kuszą nas do złego, abyśmy także zostali straceni do piekła.

Szatana się nie bój, ale gardź nim i zwalczaj go!

35. Jakimi są dobrzy Aniołowie względem nas?

Dobrzy Aniołowie pomagają nam w dobrem i strzegą nas.

Każdemu człowiekowi dał Pan Bóg Anioła, którego nazywamy Aniołem Stróżem. Módl się codziennie do Anioła Stróża i myśl o nim!

Nie zapomnij ani chwili, że cię Aniołowie otaczają. Z Aniołami sam bądź aniołem!

5. O stworzeniu człowieka.

36. Jak nazywają się pierwsi ludzie?

Pierwsi ludzie nazywają się Adam i Ewa, nasi pierwsi rodzice.

37. Jak stworzył Pan Bóg pierwszego człowieka?

Pan Bóg uczynił ciało człowieka z ziemi, a duszę tchnął w ciało jego.

38. Z czego składa się więc człowiek?

Człowiek składa się z ciała i duszy.

39. Komu jest podobna dusza człowieka?

Dusza człowieka jest podobna Panu Bogu i Aniołom, bo jest duchem nieśmiertelnym.

Dusza Twoja jest największym skarbem Twoim!

40. Jacy byli pierwsi ludzie?

Pierwsi ludzie byli bardzo święci i sprawiedliwi; żyli szczęśliwi w raju i mieli wiecznie żyć w niebie.

Nie równaj się zwierzętom, boś Panu Bogu dusza podobny. Miłuj więcej duszę niż ciało!

6. O grzechu pierworodnym.

41. Czy nasi pierwsi rodzice pozostali zawsze święci?

Nasi pierwsi rodzice przestąpili przykazanie Boskie czyli popełnili grzech i stali się złymi.

42. Czy nasi pierwsi rodzice pozostali zawsze szczęśliwi?

Nasi pierwsi rodzice zostali za grzech z raju wynani, musieli cierpieć i umierać.

43. Na kogo przechodzi pierwszy grzech i kara zań?

Pierwszy grzech i kara zań przechodzi od pierwszych rodziców na wszystkich ludzi.

44. Jak nazywamy ten grzech?

Ten grzech nazywamy pierworodnym czyli odziedziczonym.

45. Kto został wolny od grzechu pierworodnego?

Od grzechu pierworodnego została wolną (niepokalaną) Najświętsza Marja Panna.

46. Co utracili wszyscy ludzie przez pierwszy grzech?

Przez pierwszy grzech utracili wszyscy ludzie niebo i szczęście wieczne.

47. Co uczynił Pan Bóg, aby ludzie mogli znowu dostać się do nieba?

Bóg zmiłował się nad ludźmi i obiecał im Zbawiciela czyli Odkupiciela.

Ludzie musieli tysiące lat czekać na przyście Zbawiciela.

Lepiej być ubogim i głupim, lepiej cierpieć i umierać, niż grzeszyć!

Drugi i trzeci artykuł wiary.

I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego.

Który się począł z Ducha św., narodził się z Marji Panny.

48. Jak się nazywa Zbawiciel świata?

Zbawiciel świata nazywa się Jezus Chrystus.

49. Kto jest Jezus Chrystus?

Jezus Chrystus jest jednorodzony Syn Boży, który dla nas stał się człowiekiem.

Jezus Chrystus jest Bogiem i człowiekiem w jednej osobie; dlatego też nazywa się: Bóg-Człowiek.

50. Kto jest matką Jezusa Chrystusa?

Matką Jezusa Chrystusa jest Najświętsza Marja Panna.

Nazywamy Marię także Bogarodzicą lub Matką Boską.

51. Jak została matką Najświętsza Marja Panna?

Najświętsza Marja Panna poczęła Syna Bożego z Ducha świętego.

52. Kto był opiekunem Pana Jezusa?

Święty Józef był opiekunem i żywicielem Pana Jezusa.

53. Dlaczego Syn Boży stał się człowiekiem?

Syn Boży stał się człowiekiem, aby nam wskazać drogę do nieba i nas zbawić.

54. Gdzie się narodził Pan Jezus?

Pan Jezus narodził się w Betlejem.

Aniołowie. Pastuszkowie. Trzej Królowie. Heród. Ofiarowanie. Ucieczka do Egiptu. Dwunastoletni Jezus.

55. Co uczynił Pan Jezus, mając lat trzydzieści?

Mając lat trzydzieści zaczął Pan Jezus uczyć i cuda czynić.

56. Czemu Pan Jezus czynił cuda?

Pan Jezus czynił cuda, aby ludzie poznali, że jest prawdziwym Bogiem.

57. Jakie życie prowadził Pan Jezus?

Pan Jezus prowadził życie najświętsze i stał się dla nas wzorem.

58. Jak długo żył Pan Jezus na ziemi?

Pan Jezus żył na ziemi trzydzieści trzy lata.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus — na wieki. Amen.

Jezusa naśladowaj, Matkę Jego czcij i bądź jak Jezus Marji dobry syn!

Czwarty i piąty artykuł wiary.

Umęczon pod Ponckim Pilatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion.

Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał.

59. Gdzie umarł Pan Jezus?

Pan Jezus umarł w Jeruzolimie na krzyżu.

60. Od czego nas Jezus Chrystus wybawił przez mękę i śmierć Swoją?

Jezus Chrystus wybawił nas przez mękę i śmierć Swoją od grzechu i od piekła.

Od śmierci Jezusa Chrystusa niebo jest znowu dla wszystkich otwarte; lecz tylko ci wnijdą do nieba, którzy według nauki Chrystusowej żyją.

61. Dokąd udała się po śmierci Jezusa Chrystusa dusza Jego?

Dusza Jezusa Chrystusa wstąpiła po śmierci Jego do otchłani ku duszom sprawiedliwych.

Dusze sprawiedliwych czekały w otchłani na Zbawiciela, bo niebo było dla nich zamknięte.

62. Czy Jezus Chrystus pozostał w grobie?

Trzy dni po śmierci swej Jezus Chrystus złączył duszę Swoją z ciałem i chwalebnie zmartwychwstał.

Ciało Jezusa Chrystusa po zmartwychwstaniu zachowało na sobie znamiona ran, lecz było jasne czyli chwalebne.

Umiłuj krzyż, na którym Jezus za ciebie cierpiał. Bądź Zbawicielowi wdzięczny za Jego mękę. Sam nie bój się cierpienia, ale dla Jezusa wszystkie boleści znoś!

Szósty i siódmy artykuł wiary.

Wstąpił na niebiosy, siedzi na prawicy Boga, Ojca wszechmogącego.

Stamtąd przyjdzie sędzić żywych i umarłych.

63. Ile dni po zmartwychwstaniu pozostał Pan Jezus jeszcze na ziemi?

Pan Jezus pozostał po zmartwychwstaniu jeszcze czterdzieści dni na ziemi.

64. Dlaczego Pan Jezus wstąpił do nieba?

Pan Jezus wstąpił do nieba, aby rządzić światem.

Pan Jezus obiecał zesłać nam z nieba Ducha świętego, wstawić się za nami u Ojca i przygotować dla nas niebo.

65. Czy Pan Jezus przyjdzie znowu na ziemię?

Pan Jezus przyjdzie znowu z wielką mocą i chwałą na końcu świata, aby sędzić wszystkich ludzi.

Nieba pragnij, o niebie myśl, o niebo się módl, dla nieba żyj!

Ósmy artykuł wiary.

Wierzę w Ducha świętego!

1. O Duchu świętym.

66. Kto jest Duch święty?

Duch święty jest trzecią Osobą Boską i Bóg prawdziwy.

67. Kiedy zesłał Pan Jezus Ducha świętego?

Pan Jezus zesłał Ducha świętego w Zielone Świątki na Apostołów w postaci ognistych języków.

Duch święty pozostał odtąd na zawsze w Kościele katolickim.

68. Co działa Duch święty w nas?

Duch święty:

1. uświęca nas łaską uświęcającą,
2. pomaga nam łaską pomagającą.

Łaska Boska działa jak słońce. Gdzie słońce zaświeci, tam ucieka ciemność. Gdzie zaświeci łaska uświęcająca, tam dusza jest jasna i ucieka z niej grzech. Gdzie słońce zagrzej, tam wszystko lepiej rośnie. Gdzie zagrzej łaska pomagająca, tam i oziębły człowiek dobrze czyni.

---

2. O łasce uświęcającej.

69. Co robi z nas łaska uświęcająca?

Łaska uświęcająca robi z nas świętych.

Łaska uświęcająca w grzeszniku wymazuje grzechy i znosi kary wieczne, w sprawiedliwym zaś człowieku pomnaża jego świętobliwość.

70. Kiedy otrzymujemy po raz pierwszy łaskę uświęcającą?

Po raz pierwszy otrzymujemy łaskę uświęcającą w Sakramencie Chrztu świętego.

71. Przez co można utracić łaskę uświęcającą?

Łaskę uświęcającą można utracić przez grzech śmiertelny.

Aby utraconą łaskę znowu otrzymać, trzeba iść do spowiedzi.

---

3. O łasce pomagającej.

72. Jak działa w nas łaska pomagająca?

Łaska pomagająca pomaga, abyśmy dobre czynili a złego unikali.

73. Dlaczego nam trzeba łaski pomagającej?

Trzeba nam łaski pomagającej, bo bez niej nie możemy nic uczynić ku zbawieniu duszy naszej.

74. Czy Pan Bóg udziela łaski wszystkim ludziom?

Pan Bóg udziela wszystkim ludziom tyle łaski, że mogą być zbawieni.

Jak lampka światło nosi, tak noś Ducha Świętego w sercu. Łaskę w Chrście świętym odebraną zachowaj i pomnażaj. Łaską się wzmacniaj. Łaski nie utrac, ale Panu Bogu za każdą dziękuj!

Dziewiąty i dziesiąty artykuł wiary.

Święty Kościół powszechny, świętych obcowanie.

Grzechów odpuszczenie.

1. O założeniu i zadaniu Kościoła.

75. Kto założył Kościół katolicki?

Kościół katolicki założył Syn Boży, Jezus Chrystus.

Inne kościoły są założone przez ludzi.

76. Jak Pan Jezus założył Kościół?

Pan Jezus zgromadził wiernych około Siebie i powołał Apostołów, aby byli pasterzami.

Kościół jest zakładem, podobnym do szkoły, który wychowuje wiernych dla nieba.

77. Kogo Jezus Chrystus uczynił głową Kościoła?

Jezus Chrystus uczynił świętego Piotra głową Kościoła.

78. Kto jest następcą świętego Piotra?

Następcą świętego Piotra jest Papięż czyli Ojciec święty.

79. Kto jest następcą Apostołów?

Następcami Apostołów są Biskupi.

80. Kto pomaga Biskupom?

Biskupom pomagają kapłani.

81. Kto należy do Kościoła katolickiego?

Do Kościoła katolickiego należą wszyscy ludzie o c h r z c z e n i, którzy wyznawają wiarę prawdziwą i uznawają Papieża za głowę Kościoła.

82. Dlaczego Chrystus ustanowił Kościół?

Chrystus ustanowił Kościół, aby przezeń wszystkich ludzi do nieba prowadzić.

83. Który kościół jest prawdziwym Kościołem Chrystusowym?

Prawdziwym Kościołem Chrystusowym jest Kościół r z y m s k o - k a t o l i c k i.

Dziecko, bądź dumne i szczęśliwe, że należysz do Kościoła katolickiego, który cię poucza, o ciebie dba i do nieba cię prowadzi. Miej wielką cześć dla Ojca świętego. Nauk Kościoła zawsze słuchaj!

---

2. O Świętych obcowaniu.

84. Co nazywamy „obcowaniem Świętych“?

„Obcowaniem Świętych“ nazywamy zjednoczenie:

1. wiernych na ziemi,
2. dusz w czyścium
3. Świętych w niebie.

85. Jak pomagamy duszom w czyścium?

Duszom w czyścium pomagamy modlitwą, dobrymi uczynkami i odpustami, a mianowicie ofiarą Mszy świętej.

86. Jak pomagają nam Święci w niebie?

Święci w niebie pomagają nam przez swe modlitwy u Pana Boga.

87. Jak odnosimy się my do Świętych?

My Świętych naśladujemy, czcimy i wzywamy ku pomocy.

88. Kogo szczególnie czcimy i wzywamy?

Szczególnie czcimy i wzywamy Najświętszą Marię Pannę, bo jest matką Syna Bożego.

O duszach w czyścium pamiętaj, Świętych naśladuj i czcij i zachowuj się tak, jak przystoi dziecku wielkiej i świętej familji Bożej!

89. Gdzie odpuszczają nam się grzechy?

Grzechy odpuszczają nam się w Sakramentach Chrztu i Pokuty.

Jedenasty i dwunasty artykuł wiary.

Ciała zmartwychwstanie.
Żywot wieczny. Amen.

90. Co się dzieje z człowiekiem, gdy umiera?

Gdy człowiek umiera, dusza opuszcza ciało.

91. Co się dzieje z ciałem po śmierci?

Po śmierci ciało się rozpada i dlatego kładzie się je do grobu.

92. Co się dzieje z duszą po śmierci człowieka?

Natychmiast po śmierci dusza idzie na sąd Boży, gdzie ją Chrystus sędzi.

93. Dokąd idzie dusza po sądzie?

Po sądzie idzie dusza albo do nieba albo do czyśćca albo do piekła.

94. Które dusze idą do nieba?

Do nieba idą dusze zupełnie święte.

95. Jakiego szczęścia doznawają dusze w niebie?

Dusze w niebie oglądają Boga i cieszą się razem z Aniołami i Świętymi.

96. Które dusze idą do czyśćca?

Do czyśćca idą dusze, które muszą odpokutować grzechy mniejsze.

97. Które dusze idą do piekła?

Do piekła idą dusze tych, którzy umierają w stanie grzechu śmiertelnego.

98. Jakie kary cierpią dusze w piekle?

Dusze w piekle:

1. są od Boga odrzucone na wieki i
2. cierpią niewymowne męki w ogniu piekielnym.

99. Jak długo zostanie martwe ciało w ziemi?

Martwe ciało zostaje w ziemi aż do dnia ostatecznego.

100. Co się stanie z ciałem w dzień ostateczny?

W dzień ostateczny Pan Bóg znowu ożywi wszystkie ciała i z duszami je połączy.

101. Co nastąpi po zmartwychwstaniu ciał?

Po zmartwychwstaniu ciał nastąpi sąd ostateczny, w którym Jezus Chrystus będzie sądził cały świat.

102. Co powie Pan Jezus do sprawiedliwych?

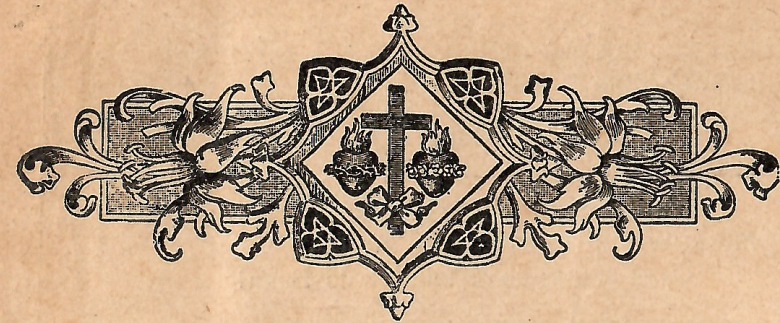
Do sprawiedliwych powie Pan Jezus: „Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo wam zgotowane od założenia świata“.
(Mat. 25, 34.)

103. Co powie Pan Jezus do bezbożnych?

Do bezbożnych powie Pan Jezus: „Idźcie odemnie, przekleci, w ogień wieczny, który zgo-

„towany jest diabłu i aniołom jego“. (Mat. 25 41.)

Pamiętaj we wszystkim o rzeczach ostatnich: o śmierci, o sędzie, o zbawieniu i potępieniu wiecznem.

Część druga czyli o przykazaniach.

104. Czy do zbawienia wystarczy tylko wierzyć?

Nie wystarczy tylko wierzyć, ale trzeba także zachowywać przykazania.

105. Jak brzmi najgłówniejsze przykazanie Boskie?

„Będiesz miłował Pana Boga swego ze wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jako siebie samego.“ (Łuk. 10, 27.)

106. Jak mamy miłować Pana Boga?

Pana Boga mamy miłować nadewszystko w świecie.

O miłości Boga.

107. Dlaczego powinniśmy miłować Pana Boga nadewszystko?

Powinniśmy miłować Pana Boga nadewszystko, bo Pan Bóg jest naszym największym

dobrodziejem, najlepszym ojcem i najdoskonalszym dobrem naszym.

108. Jak okazujemy naszą miłość Panu Bogu?

Okazujemy naszą miłość Panu Bogu przez zachowanie przykazań Jego.

Czyń wszystko z miłości do Boga!

O miłości bliźniego.

109. Kiedy miłujemy siebie w sposób właściwy?

W sposób właściwy miłujemy siebie, gdy się staramy o zbawienie duszy naszej.

110. Kto jest naszym bliźnim?

Naszym bliźnim jest k a ż d y człowiek.

111. Kiedy mamy miłość bliźniego?

Miłość bliźniego mamy, gdy bliźniemu dobrze życzymy i czynimy.

112. Dlaczego powinniśmy miłować także nieprzyjaciół?

Powinniśmy miłować także nieprzyjaciół, bo Chrystus mówi: „Miłujcie nieprzyjaciół wasze, dobrze czyńcie tym, którzy was mają w nienawiści”. (Mat. 5, 44.)

Pan Jezus na krzyżu. Św. Szczepan. „Odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.” (Ojciec nasz.) Gdy cię ktoś obraził, bądź skłonny do przebaczenia; a gdyś sam kogo obraził, podaj pierwszy rękę do zgody!

W każdym bliźnim upatruj Jezusa samego. Dopiero przez miłość bliźniego okazujesz, czy jesteś dobry katolik. Przez miłość staniesz się świętym!

Dziesięcioro przykazań Bożych.

113. Gdzie Pan Bóg nam objawił, jak powinniśmy żyć?

Pan Bóg nam objawił w dziesięciorgu przykazaniach, jak powinniśmy żyć.

114. Zmów dziesięcioro przykazań!

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiodł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przedemną.
2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Pan Bóg wpisał dziesięcioro przykazań człowiekowi od samego początku do serca, na górze Synaj zaś przypomniał je na nowo.

O pierwszym przykazaniu Boskiem.

115. Co nakazuje pierwsze przykazanie Boskie?

Pierwsze przykazanie Boskie nakazuje, abyśmy w jednego Boga prawdziwego wierzyli, Jemu ufali, Jego miłowali i Jemu cześć i pokłon oddawali.

116. Kto grzeszy przeciwko wierze?

Grzeszy przeciwko wierze:

1. kto dobrowolnie powątpiewa o prawdach wiary,
2. kto prowadzi mowy i czyta pisma przeciwko wierze,
3. kto się zapiera wiary.

117. Kto grzeszy przeciwko nadziei?

Przeciwko nadziei grzeszy, kto bez przyczyny spodziewa się od Boga mniej albo więcej niż Pan Bóg przyrzekł.

118. Kto grzeszy przeciwko miłości Boga?

Grzeszy przeciwko miłości Boga, kto przykazań Jego nie zachowuje.

119. Kto grzeszy przeciwko czci Boga?

Grzeszy przeciwko czci Boga:

1. kto modlitwę zaniedbuje,
2. kto znieważa Bogu poświęcone osoby, rzeczy lub miejsca.

Wzbudź w sercu często wiarę, nadzieję i miłość. Panu Bogu się kłaniaj i z Nim rozmawiaj chętnie!

O drugim przykazaniu Boskiem.

120. Co nakazuje drugie przykazanie?

Drugie przykazanie nakazuje wielbić Imię Pańskie i wzywać je nabożnie.

121. Kto znieważa Imię Boskie?

Imię Boskie znieważa:

1. kto je lekkomyślnie wymawia,
2. kto przeklina,
3. kto grzesznie przysięga.

Brzydź się kłatwą, wołaj raczej nabożnie Jezus, Marja, Józef!

O trzecim przykazaniu Boskiem.

122. Który dzień jest dniem świętym?

Niedziela jest dniem świętym.

123. Jak mamy święcić niedzielę?

W niedzielę mamy zaniechać wszelkich robót służebnych i uświęcać się przez nabożne uczynki.

Do robót służebnych zaliczamy roboty na polu, w warsztatach, fabrykach, kopalniach, zajęcia kupców, rzemieślników, służby, urzędników, sprawy sądowe, jarmarki itp.

124. Jakie nabożne uczynki mamy spełniać w niedzielę?

W niedzielę mamy się troszczyć o dobro duszy:

1. przez nabożne słuchanie Mszy świętej i kazania,
2. przez modlitwę i przyjmowanie Sakramentów świętych.

125. co nam Bóg nakazuje przez sześć dni tygodnia?

Pan Bóg nakazuje nam, abyśmy pracowali według obowiązków stanu naszego.

126. Jak powinniśmy pracować?

Powinniśmy pracować z Bogiem i dla Boga.

Nigdy w życiu nie opuszczaj bez potrzeby nabożeństwa niedzielnego. Niedzielna praca nie popłaca.

O czwartym przykazaniu Boskiem.

127. Co nakazuje czwarte przykazanie względem rodziców?

Czwarte przykazanie nakazuje czcić, miłować i słuchać rodziców.

Pan Jezus był rodzicom posłuszny.

128. Dlaczego powinniśmy czcić, miłować i słuchać rodziców?

Powinniśmy czcić, miłować i słuchać rodziców, bo są zastępcami Boga i największymi po Bogu dobroczyńcami naszymi.

129. Kiedy grzeszy dziecko przeciwko rodzicom?

Dziecko grzeszy przeciwko rodzicom:

1. gdy ich nie słucha,
2. gdy ich słowami lub uczynkami znieważa,
3. gdy się za nich nie modli.

„Oko, które uraga ojcu i które gardzi matką swą, niech wyklują kruki i niech je wyjedzą orleta.”
(Przyp. 30, 17.)

130. Co obiecał Pan Bóg dzieciom dobrym?

Pan Bóg obiecał dzieciom dobrym tu na ziemi opiekę, błogosławieństwo i długie życie, a po śmierci niebo.

131. Czem grozi Pan Bóg dzieciom złym?

Pan Bóg grozi dzieciom złym tu na ziemi przekleństwem, a po śmierci potępieniem wiecznym.

„Przeklęty, który nie czci ojca swego lub matki.”
(5 Mojż. 27, 16.) Cham. Synowie Jakóba. Absalon.

Pan Bóg kocha takie dziatki,
Co słuchają ojca, matki!

132. Kogo jeszcze powinniśmy czcić oprócz rodziców?

Oprócz rodziców powinniśmy czcić przełożonych, kapłanów, nauczycieli i ludzi starszych.

133. Kto grzeszy przeciwko przełożonym starszym?

Przeciwko przełożonym i starszym grzeszy,

1. kto im się opiera,
2. kto się z nich naśmiewa.

134. Kiedy nie wolno słuchać rodziców przełożonych?

Nie wolno słuchać rodziców i przełożonych, y nakazują grzeszyć, bo „więcej trzeba słuchać Boga, aniżeli ludzi”. (Dz. Ap. 5, 29.)

Szczęśliwe dziecko, które jeszcze ma rodziców. Szanuj ojca, matkę, a gdy cię karać musiel, gdyż ich zasmucił, ucałuj ich rękę!

O piątym przykazaniu Boskiem.

135. Kto grzeszy przeciwko piątemu przykazaniu?

Przeciwko piątemu przykazaniu grzeszy, kto sobie lub bliźniemu s z k o d z i na ciele lub duszy.

136. Kto szkodzi sobie na ciele lub duszy?

Szkodzi sobie na ciele lub duszy:

1. kto podkopuje zdrowie swoje i naraża na niebezpieczeństwo,
2. kto popełnia s a m o b ó j s t w o.

137. Kto szkodzi bliźniemu na ciele lub duszy?

Bliźniemu szkodzi na ciele lub duszy:

1. kto dokucza bliźniemu,
2. kto bije, rani lub zabija bliźniego,
3. kto bliźniego do grzechu uwodzi.

138. Co mówi Pan Jezus o uwodzicielu?

Pan Jezus mówi o uwodzicielu: „Lepiejby mu było, aby zawieszono kamień młyński u szyi jego, i zatopiono w głębokościach morskich“ (Mat. 18, 6.)

Szanuj zdrowie swoje, bo to wielki skarb. Co tobie nie miło, nie czyn też drugiemu. Uciekaj przed dziećmi zlemi!

O szóstym i dziewiątym przykazaniu Boskiem.

139. Czego zabrania szóste i dziewiąte przykazanie?

Szóste i dziewiąte przykazanie zabrania wszystkiego, co obraża w s t y d l i w o ś ć.

Grzech przeciwko szóstemu i dziewiątemu przykazaniu ma rozmaite nazwy; bezwstydnosc, nieskromność, nieprzyzwoitość, nieczystość, cudzołóstwo.

Pan Bóg zakazuje szczególnie nieczystych myśli i mów, nieskromnych żartów i pieśni, bezwstydných spojrzeń i pożądań, niepotrzebnych obnażeń ciała, nieprzyzwoitych obrazków, gier, teatrów, książek, nieskromnych strojów, nieczystych uczynków i wszystkiego, co do grzechów nieczystych pobudza.

140. Co prowadzi zwykle do grzechu nieczystości?

Do grzechu nieczystości prowadzą zwykle:

1. nieprzyzwoite książki i obrazki,
2. nieskromne zabawy i przedstawienia,
3. towarzystwo bezwstydných ludzi.

141. Co nas zachowuje od grzechu nieczystości?

Od grzechu nieczystości zachowuje nas:

1. myśl o Bogu i Aniele Stróżu,
2. osobliwie gorąca modlitwa i częste przystępowanie do Sakramentów świętych.

142. Dlaczego mamy żyć niewinnie?

Mamy żyć niewinnie:

1. bo jesteśmy jak Aniołowie dziećmi Bożemi,

2. bo Pan Bóg czystym da niebo a bezwstydnym surowo ukarze.

Jaka piękna dusza niewinnego! Czysty już na ziemi jest aniołem!

O siódmym i dziesiątym przykazaniu Boskiem.

143. Czego zabrania siódme i dziesiąte przykazanie?

Siódme i dziesiąte przykazanie zabrania niszczyć, zabierać lub pożądać cudzych rzeczy.

144. Kto grzeszy przeciwko siódmemu i dziesiątemu przykazaniu?

Przeciw siódmemu i dziesiątemu przykazaniu grzeszy:

1. kto kradnie albo odbiera rzeczy kradzione,
2. kto psuje lub uszkadza cudze rzeczy,
3. kto zatrzymuje rzeczy znalezione,
4. kto pożąda cudzej rzeczy.

145. Co musi czynić ten, który szkodził bliźniemu na majątku?

Kto szkodził bliźniemu na majątku, musi wrócić zabrane dobro i według możliwości naprawić szkodę wyrządzoną.

Pracuj, szanuj swoje i oszczędzaj, a nie będziesz kradł!

O ósmym przykazaniu Boskiem.

146. Kto grzeszy przeciwko ósmemu przykazaniu?

Przeciwko ósmemu przykazaniu grzeszy:

1. kto bliźniego posądza, obmawia i oczernia,
2. kto kłamie, udaje lub pochlebia.

Plugawe są usta kłamliwe! Kto raz skłamał, któż mu uwierzy? Szatan pierwszy kłamał!

Pięcioro przykazań kościelnych.

147. Które są najgłówniejsze przykazania kościelne?

Najgłówniejszych przykazań kościelnych jest pięć, mianowicie:

1. Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić!
2. Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać!
3. Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać!
4. Przynajmniej raz w roku spowiadać się, a około Wielkiejnocy Komunię świętą przyjmować!

5. W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać!

148. Jak trzeba dni święte święcić?

Dni święte trzeba święcić jak niedziele.

W naszej diecezji są nakazane:

1. Święta Pańskie: Boże Narodzenie (25. grudnia), Obrzezanie Pana Jezusa czyli Nowy Rok (1. stycznia), Trzech Króli (6. stycznia), Wielkanoc (2 dni), Wniebowstąpienie Pańskie, Zielone Świątki (2 dni), Boże Ciało.

2. Święta Matki Boskiej: Niepokalane Poczęcie (8. grudnia), Wniebowzięcie (15. sierpnia), Królowej Korony Polskiej (3. maja).

3. Święta Świętych: św. Szczepana (26. grudnia), św. Piotra i Pawła (29. czerwca), Wszystkich Świętych (1. listopada).

149. Kto jest obowiązany słuchać Mszy św. w niedziele i święta?

Słuchać Mszy świętej w niedziele i święta są obowiązani wszyscy, którzy skończyli siódmy rok życia.

150. Kto grzeszy przeciw drugiemu przykazaniu kościelnemu?

Przeciw drugiemu przykazaniu kościelnemu grzeszy:

1. kto z własnej winy całkiem lub częściowo opuszcza Mszę świętą,
2. kto podczas Mszy świętej zachowuje się nienabożnie lub nieprzyzwoicie.

151. Kiedy powinniśmy pościć?

Powinniśmy:

1. wstrzymać się od pokarmów mięsnych we wszystkie piątki, w Popielec i w Wielką Sobotę do południa,
2. tylko raz w dniu najeść się do sytości w dni powszednie Wielkiego Postu, w Suchedni i w Wigilję przed Bożem Narodzeniem, Zielonemi Świątkami, Wniebowzięciem Matki Boskiej i Wszystkich Świętych.

152. Kto jest obowiązany pościć?

Obowiązany jest:

1. każdy od siódmego roku życia wstrzymać się od potraw mięsnych,
2. każdy od ukończonego dwudziestego pierwszego roku życia tylko raz najeść się do sytości w dni nakazane.

153. Co nakazuje Kościół w czwartym przykazaniu?

W czwartym przykazaniu nakazuje Kościół przystąpić do Sakramentów Pokuty i Ołtarza w czasie wielkanocnym.

154. Co zakazuje piąte przykazanie kościelne?

Piąte przykazanie kościelne zakazuje odprawiania uroczystych wesel i zabaw w czasie adwentu i w czasie Wielkiego Postu.

Kościół jest mieszkaniem Pana Jezusa, zachowuj się w nim przyzwoicie. Post człowieka uświęca.

O sprawiedliwości chrześcijańskiej.

155. Które dobre uczynki powinniśmy spełniać?

Powinniśmy spełniać przykazania i obowiązki naszego stanu.

156. Jak trzeba spełniać dobre uczynki?

Trzeba spełniać dobre uczynki w dobrej intencji, to jest z miłości do Pana Boga.

157. Kto jest cnotliwy?

Cnotliwy jest, kto zawsze dobrze czyni.

158. Które są trzy cnoty Boskie?

Trzy cnoty Boskie są: wiara, nadzieja i miłość.

Jeśli dobrze czynisz, jeszcze lepiej czyń!

O grzechu.

159. Co znaczy grzeszyć?

Grzeszyć znaczy świadomie i dobrowolnie przestąpić przykazanie Boskie lub kościelne.

Kto nie wiedział, że to, co czynił, było zakazane, lub nie miał zamiaru, źle czynić, nie zgrzeszył.

160. W jaki sposób można grzeszyć?

Grzeszyć można:

1. złemi myślami, pożądliwościami, słowami i uczynkami,
2. zaniedbaniem swoich obowiązków.

161. Czy wszystkie grzechy są równie wielkie?

Nie wszystkie grzechy są równie wielkie:

1. są grzechy tak wielkie, że odłączają od Boga i nieba, czyli śmiertelne lub ciężkie,
2. są grzechy mniejsze, czyli powszednie, które zmniejszają łaskę Bożą.

162. Kiedy człowiek popełnia grzech śmiertelny?

Człowiek popełnia grzech śmiertelny, gdy we ważnej sprawie przestępuje przykazanie zupełnie dobrowolnie i świadomie.

Grzech powszedni popełnia, kto przestępuje przykazanie w sprawie drobnej lub nie z pełną świadomością i wolą.

163. Dlaczego trzeba unikać grzechu śmiertelnego?

Trzeba unikać grzechu śmiertelnego, bo kto go popełnia:

1. obraża ciężko Pana Boga,
2. jest niewdzięczny Ojcu niebieskiemu,
3. jest niewierny Panu Jezusowi.

164. Jakie są skutki grzechu?

1. Grzech okrada nas z łaski i zasług,
2. odgradza nas od Boga i wiecznego zbawienia,
3. ściąga na nas kary i potępienie.

165. Skąd pochodzą pokusy do grzechu?

Pokusy pochodzą od złej pożądlivosti, od grzesznych ludzi i od złego ducha.

Pokusa, czyli zachęta do grzechu, nie jest jeszcze grzechem, jeśli od nas nie pochodzi; ten dopiero grzeszy, kto się do grzechu zachęcać pozwala. Przedewszystkiem grzeszy ten, kto innych do grzechu kusi i zachęca słowami lub zachowaniem swoim.

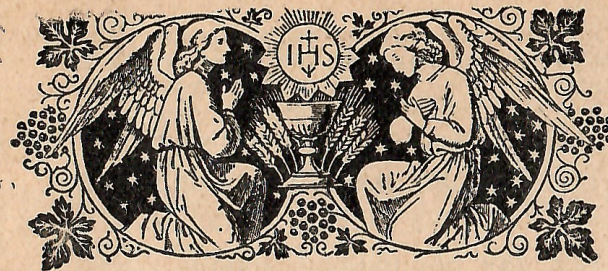
166. Jak trzeba przewyciężyć pokusy?

Pokusy trzeba przewyciężyć modlitwą i czujnością.

167. Jak przestrzega nas Pan Bóg o grzechu?

Pan Bóg przestrzega nas o grzechu przez głos naszego sumienia.

Grzeszyć to znaczy umierać dla Boga i nieba! Nigdy nie zachęcaj do grzechu, bo to djabeł czyni!

Część trzecia czyli o środkach uświęcenia.

168. Czy człowiek może się stać świętym z własnej siły?

Człowiek nie może się stać świętym z własnej siły, lecz tylko za pomocą Bożą.

Tę pomoc nazywamy łaską Bożą, bo nam jej Pan Bóg dobrowolnie i łaskawie udziela ku zbawieniu duszy, i to dlatego, że Pan Jezus ją nam wyprosił przez mękę i ofiarę swoją na krzyżu. (Powtórz naukę o łasce w pytaniach 68—74.)

169. Przez co otrzymujemy łaskę Bożą?

Łaskę Bożą otrzymujemy przez modlitwę, nabożeństwa a szczególnie przez Mszę świętą i Sakramenta święte.

O modlitwie.

170. Dlaczego modlimy się?

Modlimy się, aby Pana Boga wielbić, prosić i Jemu dziękować.

Modlitwa jest rozmową duszy z Panem Bogiem. Człowiek może porozumieć się z Panem Bogiem samymi myślami, bo Bóg jest duchem i rozumie myśli nasze. Kto wargami wymawia słowa, a nie myśli przytem o Bogu, ten nie modli się nabożnie, lecz obraża Pana Boga.

171. Kto nam nakazuje modlić się?

Pan Jezus nakazuje nam modlić się.

172. Jak powinniśmy modlić się?

Powinniśmy modlić się pobożnie.

173. Kiedy powinniśmy modlić się?

Powinniśmy się modlić codziennie, rano i wieczorem, przy jedzeniu, w potrzebach i w pokusach.

174. Za kogo powinniśmy się modlić?

Powinniśmy się modlić za wszystkich, za żywych i umarłych, mianowicie za siebie, rodziców, dobrodziejów, za przełożonych duchownych i świeckich.

175. Która modlitwa jest najlepsza?

Najlepsza modlitwa jest modlitwa Pańska czyli „Ojcze nasz“.

Pan Jezus sam nauczył uczeni tej modlitwy.

176. Zmów Ojcze nasz!

Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech!

1. Święć się Imię Twoje!
2. Przyjdź Królestwo Twoje!
3. Bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi!
4. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj!

5. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom!

6. I nie wódź nas na pokuszenie!

7. Ale nas zbaw ode złego. Amen.

177. Z ilu części składa się Ojcze nasz?

Ojcze nasz składa się z przemowy i siedmiu prośb: w trzech chwalimy, a w czterech prosimy Pana Boga.

178. Zmów „Zdrowaś Marjo“ czyli Pozdrowienie Anielskie!

Zdrowaś Marjo!

1. Łaski pełna!
2. Pan z Tobą!
3. Błogosławionaś Ty między niewiastami!
4. I błogosławion owoc żywota Twego: Jezus!
5. Święta Marjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi, teraz i w godzinie śmierci naszej. Amen.

Pierwsze cztery części są pozdrowieniem Najświętszej Marji Panny i pochodzą od archanioła Gabriela i od św. Elżbiety, piąta część jest prośbą.

Umiesz na pamięć:

1. modlitwę poranną i wieczorną,
2. modlitwę przed i po jedzeniu,
3. akty wiary, nadziei, miłości i żalu,
4. Anioł Pański,
5. Różaniec święty,
6. modlitwę do Anioła Stróża,
7. krótkie akty strzeliste?

179. Dlaczego odmawiamy Anioł Pański trzy razy dziennie?

Odmawiamy „Anioł Pański“ rano, w południe i wieczorem,

1. aby sobie wciąż przypominać, że Bóg stał się człowiekiem, by nas zbawić,
2. aby za to dziękować Panu Bogu i Najświętszej Matce.

180. Z ilu części składa się Różaniec święty?

Różaniec święty składa się z radosnej, bolesnej i chwalebnej części, a każda ma pięć tajemnic.

181. Które nabożeństwo jest nabożeństwem głównym w Kościele katolickim?

Głównym nabożeństwem w Kościele katolickim jest ofiara Mszy świętej.

182. Jakie nabożeństwa znasz jeszcze?

1. Nieszpory i błogosławieństwo sakramentalne,
2. nabożeństwa na cześć Przenajświętszego Sakramentu,
3. do Męki Pańskiej,
4. do Najświętszej Marji Panny (np. majowe i różańcowe) i
5. za zmarłych (np. pogrzeb, kondukt).

183. Dlaczego Kościół święci?

Kościół święci osoby i rzeczy, aby je przeznaczyć do służby Bożej.

Kościół święci kościoły, ołtarze, dzwony, cmentarze, naczynia i szaty kościelne, krzyże, obrazy, różańce, a w ciągu roku świece, palmy, wodę, ogień, ziele, popiół itp. Modlitwa unosi do Boga, modlitwa wywyższa i wzbogaca!

O Ofierze Mszy świętej.

184. Co czyni ten, który ofiaruje?

Ten, który ofiaruje, oddaje dar widzialny Bogu jako Panu Najwyższemu.

Już pierwsi ludzie oddawali Panu Bogu hołd przez ofiary. Ludzie pragnęli przez ofiarę Pana Boga wielbić (Abel), albo Mu dziękować (Noe), albo Go prosić (Eljasz), albo Go przebłagać (Mojżesz).

185. Jaka jest ofiara Nowego Zakonu?

Ofiarą Nowego Zakonu jest ofiara Jezusa Chrystusa na krzyżu.

186. Gdzie odnawia się ofiara krzyżowa codziennie?

Ofiara krzyżowa odnawia się codziennie w ofierze Mszy świętej, gdzie się Pan Jezus za nas ofiaruje bezkrwawo pod postaciami chleba i wina.

187. Kiedy Pan Jezus ustanowił ofiarę Mszy świętej?

Pan Jezus ustanowił ofiarę Mszy świętej, gdy przy ostatniej wieczerzy rzekł do Apostołów: „To jest Ciało Moje, które za was będzie wydane“ — „Ta jest Krew Moja Nowego

Testamentu, która za wielu będzie wyłana. Czyńcie to na Moją pamiątkę“.

188. Komu ofiarujemy Mszę świętą?

Mszę świętą ofiarujemy Panu Bogu samemu.

189. Za kogo można ofiarować Mszę świętą?

Można ofiarować Mszę świętą za wszystkich wiernych, żywych i umarłych.

190. Z ilu części składa się Msza święta?

Msza święta składa się ze wstępu i z trzech głównych części: z ofiarowania, przemienienia i komunji.

191. Czem jest dla nas Słowo Boże?

Słowo Boże (czyli kazanie) jest pokarmem dla duszy naszej, oświeca rozum i zachęca nas do dobrego.

Niema w Kościele katolickim nic świętszego nad Ofiarę Mszy świętej. Z uwagą zawsze słuchaj Mszy świętej. Chętnie służ przy ołtarzu!

O Sakramentach świętych.

192. Ile Sakramentów świętych ustanowił Pan Jezus?

Pan Jezus ustanowił siedm Sakramentów świętych: 1. Chrzest, 2. Bierzmowanie, 3. Ciało i Krew Pańska, 4. Pokutę, 5. Ostatnie Namaszczenie, 6. Kapłaństwo, 7. Małżeństwo.

193. Co się dzieje przy udzielaniu Sakramentów świętych?

Przy udzielaniu Sakramentów świętych udziela się wiernym łaski Bożej zapomocą znaków zewnętrznych.

Chrystus posługiwał się często przy działaniu cudów zewnętrznymi znakami.

194. Co musi czynić ten, który chce dostać przez Sakrament łaski Bożej?

Kto chce dostać przez Sakrament łaski Bożej, musi się należycie przygotować na przyjęcie Sakramentu.

Kto bez przygotowania należytego czyli niegodnie przystępuje do Sakramentów świętych, popełnia ciężki grzech, zwany świętokradztwem.

1. O Chrzcie św.

195. Któremi słowy ustanowił Pan Jezus Chrzest święty?

Pan Jezus ustanowił Chrzest święty mówiąc do Apostołów: „Idąc nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego“. (Mat. 28, 19.)

196. Jak chrzci kapłan?

Kapłan polewa wodą człowiekowi głowę i mówi jednocześnie: „Ja cię chrzczę w Imię Ojca i Syna i Ducha świętego“.

W nagłej potrzebie może każdy człowiek ważnie chrzcić wodą zwyczajną, ale musi chrzcić jak kapłan.

197. Jakich łask udziela Chrzest święty?

1. Chrzest oczyszcza z grzechu pierwotnego,
2. uświęca duszę,
3. czyni nas chrześcijanami i dziećmi Kościoła katolickiego.

Przy chrzcie świętym składali za ciebie chrzestni śluby wierności. Teraz ślubuj sam, że wyrzekasz się ducha złego, pychy i wszystkich spraw jego!

2. O Sakramencie Pokuty.

198. Kiedy Pan Jezus ustanowił Sakrament Pokuty?

Pan Jezus ustanowił Sakrament Pokuty, gdy po zmartwychwstaniu rzekł do Apostołów: „Weźmijcie Ducha Świętego! Którym grzechy odpuscicie, tym są odpuszczone, a którym zatrzymacie, tym są zatrzymane“. (Jan 20, 22).

199. Na kogo przeszła od Apostołów moc odpuszczania grzechów?

Moc odpuszczania grzechów przeszła od Apostołów na biskupów i kapłanów.

200. Jakich łask udziela Sakrament Pokuty?

1. Sakrament Pokuty oczyszcza ze wszystkich grzechów i wybawia od kary wiecznej,
2. uświęca duszę,
3. pomaga do życia dobrego.

Sakrament pokuty nie zwalnia od wszystkich kar doczesnych.

201. Ile warunków trzeba wypełnić, aby godnie przyjąć Sakrament Pokuty?

By godnie przyjąć Sakrament Pokuty, trzeba:

1. sumienie swoje zbadać,
2. za grzechy żałować,
3. postanowić poprawę życia,
4. wszystkie grzechy kapłanowi wyznać,
5. pokutę zadaną spełnić i zło naprawić.

Te warunki nazywamy krótko: 1. rachunek sumienia, 2. żal czyli skrucha za grzechy, 3. postanowienie poprawy, 4. spowiedź, 5. zadośćuczynienie.

Ponieważ dobra spowiedź jest wielką łaską Ducha świętego, dlatego trzeba wprzód Jego prosić o pomoc np. temi słowy: „Przyjdź Duchu święty i dopomóż mi, abym grzechy swoje dobrze poznał, ze serca za nie żałował, szczerze je wyznał i prawdziwie się poprawił. Amen.“

1. O rachunku sumienia.

202. Jak trzeba badać swoje sumienie?

1. Trzeba sobie przypomnieć, kiedyśmy się ostatni raz spowiadali, i czyśmy pokutę odprawili,
2. trzeba się zastanowić, jak zgrzeszyliśmy przeciwko poszczególnym przykazaniom Boskim i kościelnym.
3. przy ciężkich grzechach sobie przypominać liczbę i okoliczności.

Zważaj na to, że niektóre okoliczności zmieniają wielkość i rodzaj grzechu według tego, gdzie, dlaczego lub przeciwko komu grzeszyłeś, i jakie grzech miał skutki.

Nie lekceważ sobie rachunku sumienia, bo kto z powodu lekkomyślnego rachunku w spowiedzi opuści grzech ciężki, niegodnie się spowiadał!

Rachunek sumienia można sobie ułatwić zapomocą wzoru rachunku sumienia.

Wzór rachunku sumienia:

Westchnij do Ducha św. i pytaj się:

Kiedy byłem ostatni raz u Spowiedzi świętej?

Czy spowiedź była ważna?

Czy odprawiłem zadaną pokutę?

Teraz przypomnij sobie, czy zgrzeszyłeś:

Przeciwko przykazaniom Boskim:

Pierwsze przykazanie (wiara i pacierz):

Czy opuszczałem codzienne modlitwy?

Czy modliłem się bez uwagi?

Czy wątpiłem o prawdach wiary?

Czy słuchałem dobrowolnie rozmów przeciwko wierze?

Czy czytałem książki i gazety bezbożne?

Czy wierzyłem w zabobony?

Czy narzekałem na Pana Boga?

Czy znieważałem rzeczy święte?

Czy się w kościele źle zachowywałem?

Drugie przykazanie (imiona święte — klątwa):

Czy wymawiałem imiona święte bez uszanowania?

Czy fałszywie lub bez potrzeby przysięgałem?

Czy kłamałem?

Trzecie przykazanie (dni święte):

Czy opuszczałem Mszę świętą w niedziele i święta dobrowolnie?

Czy się z własnej winy spóźniałem na Mszę świętą?

Czy w dni święte ciężko i bez potrzeby pracowałem?

Czwarte przykazanie (rodzice i przełożeni):

Czy o rodzicach lub przełożonych źle myślałem lub mówiłem?

Czy rodzicom lub przełożonym źle życzyłem?

Czy z rodziców, przełożonych lub starszych ludzi sztydziłem?

Czy byłem rodzicom lub przełożonym nieposłuszny?

Piąte przykazanie (miłość bliźniego):

Czy się gniewałem lub kogo nienawidziłem?

Czy kogo wyzywałem lub przeklinałem?

Czy kogo biłem?

Czy kogo do grzechu namawiałem?

Czy zdrowiu swemu szkodziłem (np. przez pijaństwo, palenie, lekkomyślność)?

Czy zwierzęta dręczyłem?

Szóste i dziewiąte przykazanie (czystość):

Czy o rzeczach bezwstydnym myślałem, mówiłem, śpiewałem lub słuchałem?

Czy chętnie na rzeczy lub obrazki bezwstydne patrzałem?

Czy się sam z innymi bezwstydnie bawiłem?

Czy na bezwstydne widowiska i zabawy chodziłem?

Siódme i dziesiąte przykazanie (cudza własność):

Czy coś rodzicom lub bliźniemu wzięłem? Co? Ile?

Czy kradzione rzeczy odbierałem?

Czy komu jaką szkodę wyrządziłem?

Czy chciałem kraść?

Czy szkody nie naprawiłem?

Ósme przykazanie (prawda):

Czy kłamałem?

Czy udawałem?

Czy kogo obmawiałem?

Czy kogo oczerniałem?

Czy kogo lekkomyślnie posądzałem?

Przeciwko przykazaniom kościelnym:

Czy przepisy postne przestąpiłem?

Czy Spowiedź i Komunię wielkanocną zaniedbałem?

Czy w adwencie i w Poście na tańce i zabawy chodziłem?

Z grzechów głównych:

Czy byłem pyszny?

Czy byłem skąpy?

Czy byłem zazdrosny?

Czy chciwie lub za dużo jadałem i piłem?

Czy wybuchałem gniewem?

Czy byłem leniwy w spełnianiu obowiązków mego stanu?

Czy popełniłem inne jeszcze grzechy, tu nie wymienione?

Badaj sumienie twoje codziennie!

2. O żalu.

203. Co jest najważniejsze przy Sakramencie Pokuty?

Najważniejszym przy Sakramencie Pokuty jest żal, bo bez żalu nie można otrzymać odpuszczenia grzechów.

204. Kiedy mamy żal za grzechy?

Mamy żal za grzechy, gdy się grzechami brzydzymy i ze serca smucimy, żeśmy zgrzeszyli przeciwko Panu Bogu.

Nie wystarczy żałować tylko ustami, bo żal musi być wewnętrzny.

205. Za które grzechy trzeba żałować?

Trzeba żałować za wszystkie grzechy, a szczególnie za wszystkie ciężkie grzechy.

Ktoby za jakiś grzech ciężki nie żałował, spowiadałby się nieważnie, bo żal musi być powszechny.

206. Dlaczego powinniśmy żałować za grzechy?

Powinniśmy żałować za grzechy z miłości do Pana Boga albo przynajmniej z bojaźni Bożej.

Ktoby żałował za grzechy dlatego, że z powodu grzechów spotkała go kara lub hańba u ludzi lub jakakol-

wiek szkoda, nie miałby żalu wystarczającego, bo przed Panem Bogiem taki żal zwyczajny nic nie znaczy.

Abyś wzbudził żal prawdziwy, spojrzuj:

1. w piekło lub czyściec i powiedz sobie: „Jak straszne są kary, które za moje grzechy zasłużyłem! Okropnie wpaść w ręce Boga żywego! Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu! Jezu Tobie ufam!” Kto tak żałuje, tego żal nazywamy żalem z bojaźni Bożej.

2. na krzyż lub niebo i powiedz sobie: „Jak gorzkie są boleści, które zadałem przez grzechy Zbawicielowi mojemu ukochanemu! Ojcze niebieski, jaki ze mnie niewdzięcznik wobec Twojej dobroćliwości! Jak bardzo obraziłem Ciebie, najwyższe i najlepsze Dobro moje! Chcę Cię miłować ze wszystkich sił! Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu!” Kto tak żałuje, tego żal nazywamy żalem z miłości Bożej.

207. Jaką moc posiada żal z miłości Bożej?

Żal z miłości Bożej posiada taką moc, że może oczyścić ze wszystkich grzechów, jeżeli grzesznik pragnie się wyspowiadać.

Wzbudzaj dlatego często żal z miłości Bożej! Nie ma prawdziwego żalu bez wszelkiej miłości do Boga. Żałuj za grzechy często!

3. O postanowieniu poprawy.

208. Co trzeba postanowić przed spowiedzią?

Przed spowiedzią trzeba postanowić:

1. unikać grzechów,
2. naprawić szkodę lub krzywdę.

209. Jak można wzbudzić żal i postanowienie poprawy?

„Boże mój, żałuję z całego serca za wszystkie grzechy moje dlatego, żeś niebo utracił a na czyściec lub piekło zasłużył.

Jeszcze bardziej żałuję i smucę się dlatego, żeś obraził Ciebie, Boże, Ojca mego nieukończenie dobrego i najwyższej miłości godnego i stałem się przyczyną gorzkiej męki i śmierci Syna Twego, najdroższego Zbawiciela mego.

Brzydzą się temi grzechami i postanawiam za łaską Bożą więcej do nich nie wracać i sposobności do złego unikać.

Boże, bądź miłościw grzesznej duszy mojej!

Któryś cierpiał za nas rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami“.

4. O spowiedzi.

210. Dlaczego trzeba wyznać grzechy kapłanowi?

Trzeba wyznać grzechy kapłanowi, bo tak Chrystus postanowił, gdy rzekł: „Którym grzechy odpuscicie, tym są odpuszczone, a którym zatrzymacie, tym są zatrzymane“.

211. Z których grzechów trzeba się spowiadać?

Trzeba się spowiadać przynajmniej ze wszystkich ciężkich grzechów, z ich liczby i ważnych okoliczności.

Dobrze jest spowiadać się także z grzechów powszednich, bo grzesznik może łatwo uważać ciężki grzech za powszedni.

Skoro nie wiesz, czy coś jest grzechem, powinienes pytać się spowiednika, a gdy liczby nie przypominasz sobie dokładnie, podaj liczbę w przybliżeniu.

Koniecznien trzeba podać okoliczności, które grzech powiększają lub z grzechu powszedniego czynią grzech ciężki.

Nie opowiadaj w spowiedzi rzeczy niepotrzebnych, nie wymieniaj nazwisk i nie oskarżaj innych!

212. Dlaczego nie powinniśmy wstydić się spowiadać się szczerze?

Nie powinniśmy się wstydić, spowiadać się szczerze:

1. bo spowiednikowi nie wolno nic ze spowiedzi wyjawić,
2. bo lepiej wyznać grzechy pod tajemnicą, niż żyć w niepokoju, umierać nie szczęśliwie, a na sądzie Bożym być zawstydzonym i potępionym przed całym światem.

213. Jaka jest spowiedź, gdy grzesznik zataił umyślnie ciężki grzech?

Gdy grzesznik zataił naumyślnie ciężki grzech, wtenczas popełnił nowy ciężki grzech, a spowiedź jego jest nieważna.

214. Co musi grzesznik czynić, jeśli w spowiedzi naumyślnie zataił ciężki grzech?

Jeśli grzesznik w spowiedzi naumyślnie zataił ciężki grzech, wtenczas musi:

1. jak najprędzej z niego się spowiadać,
2. wyznać, w ilu spowiedziach go zataił,
3. powtórzyć wszystkie spowiedzi nieważne.

215. Co musi czynić, kto w spowiedzi zapomniał jaki grzech?

Kto w spowiedzi zapomniał jaki grzech, powinien go wyznać w spowiedzi następnej.

1. Czekaj cierpliwie i w skupieniu przed konfesjonalem — nie za blisko — aż przyjdzie kolej na ciebie. Przypomnij sobie w tym czasie jeszcze raz grzechy, a przedewszystkiem wzbudź żal w sercu.

2. Gdy wstąpisz do konfesjonalu, uklęknij, a gdy ci spowiednik błogosławi, przeżegnaj się.

3. Potem zacznij spowiedź swoją temi słowy: „Z pokorą i z żalem spowiadam się z grzechów następujących. Ostatnia moja spowiedź była...” Mów śmiało i wyraźnie, lecz nie za głośno grzechy spowiednikowi do ucha.

4. Po wyznaniu grzechów zakończ spowiedź słowami: „Boże, bądź miłosiw mnie grzesznemu (grzesznicy)!”

5. Teraz uważaj, co ci spowiednik mówi i jaką ci daje pokutę; gdy się czego pyta, szczerze odpowiadaj. Gdy nie zrozumiałeś, pytaj się ty.

6. Po zadaniu pokuty następuje święta chwila rozgrzeszenia czyli absolucji. Kapłan czyni znak krzyża, mówiąc do ciebie:

„Rozgrzeszam cię z grzechów twoich w Imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Amen.” W tym czasie wzbudź jeszcze raz żal i westchnij do Boga o przebaczenie i przeżegnaj się.

7. Skoro kapłan zrobił znak krzyża nad tobą, możesz odejść.

Jeśli ci spowiednik rozgrzeszenia nie mógł udzielić — czyni to zwykle z konieczności i ku dobru twemu — wtenczas poddaj się pokornie i popraw życie swoje, abyś stał się jak najprędzej godnym rozgrzeszenia.

Każda spowiedź powinna być jakby przygotowaniem się na śmierć.

5. O zadośćuczynieniu.

216. Jak grzesznik powinien zadośćuczynić?

Grzesznik powinien dokładnie i jak najprędzej spełnić naznaczoną mu pokutę.

Kto pokuty nie odprawi, popełnia grzech; lecz jego spowiedź pozostaje ważną. Ktoby jednak już przed rozgrzeszeniem nie miał zamiaru pokuty spełnić, tego spowiedź byłaby nieważną.

Dopiero przy odprawieniu pokuty poznać, czy szczerze chcesz się poprawić.

217. Co odpuszcza się przez odpust?

Przez odpust odpuszczają się kary doczesne.

Po odpuszczeniu grzechów pozostają jeszcze człowiekowi do odpokutowania niektóre kary doczesne. Tych pozbawiamy się przez odpust.

218. Ile kar doczesnych odpuszcza się przez odpust?

Przez odpust zupełny odpuszczają się wszystkie kary doczesne, przez odpust cząstkowy odpuszcza się część kar doczesnych.

3. O Najświętszym Sakramencie Ołtarza.

219. Kiedy Pan Jezus ustanowił Najśw. Sakrament Ołtarza?

Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament Ołtarza przy ostatniej wieczerzy, gdy wziawszy chleb w swoje święte i czcigodne ręce, błogosła-

wił, łamał i dawał uczniom swoim mówiąc: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje, które za was będzie wydane“. — Potem wziął podobnie kielich, błogosławił i dawał uczniom swoim mówiąc: „Bierzcie i pijcie z tego wszyscy, to jest Krew Moja, która za was i za wielu będzie przelana ku odpuszczeniu grzechów. To czyńcie na Moją pamiątkę“. (Mat. 26, 26—28; Łuk. 22, 19, 20.)

220. Co się stało, gdy Pan Jezus rzekł: „To jest Ciało Moje — to jest Krew Moja?“

Gdy Pan Jezus rzekł: „To jest Ciało Moje — to jest Krew Moja“, wtenczas przemienił chleb i wino w Ciało i Krew swoją Najświętszą.

221. Jaką władzę Pan Jezus dał Apostołom przez słowa: „To czyńcie na Moją pamiątkę?“

Pan Jezus dał Apostołom władzę przemienienia chleba i wina w Jego Ciało i Krew Najświętszą.

222. Na kogo władza przemienienia przeszła z Apostołów?

Władza przemienienia przeszła z Apostołów na biskupów i kapłanów przez Sakrament Kapłaństwa.

223. Kiedy biskupi i kapłani wykonują władzę przemienienia?

Biskupi i kapłani wykonują władzę przemienienia we Mszy świętej podczas Przemienienia, powtarzając słowa Pana Jezusa nad chlebem i winem.

Po przemienieniu nie jest już chleb na ołtarzu lecz Ciało Pana Jezusa, chociaż jeszcze wygląda i smakuje jako chleb; a w kielichu nie jest już wino lecz Najświętsza Krew Pana Jezusa, chociaż jeszcze wygląda i smakuje jako wino. Pan Jezus spełnia ten wielki cud w szczególnością Boską.

224. W jaki sposób Pan Jezus jest obecny w Najświętszym Sakramencie?

Pan Jezus jest obecny w Najświętszym Sakramencie Ołtarza żywy, cały i w chwalebności swojej.

225. Co winniśmy Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie Ołtarza?

Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie Ołtarza winniśmy oddawać najgłębszą cześć i chwałę.

226. Co przyjmujemy w Komunii świętej?

Przyjmujemy w Komunii świętej Ciało i Krew Pana Jezusa, aby karmić duszę naszą.

227. Którymi słowami kazał nam Pan Jezus przyjmować Komunię świętą?

Pan Jezus kazał nam przyjmować Komunię świętą, gdy rzekł:

1. „Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam, jeślibyście nie jedli Ciała Syna Człowieczego i nie pili Krwi Jego, nie będziecie mieć żywota w sobie“. (Jan 6, 54.)
2. „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje“. (Mat. 26, 26.)

228. Jakich łask udziela Komunia święta?

Komunia święta jednoczy z Chrystusem i uświęca nas.

229. Jak powinniśmy przyjmować Komunię świętą?

Powinniśmy przyjmować Komunię świętą:

1. w stanie łaski uświęcającej,
2. z należytem przygotowaniem się,
3. w pobożnej intencji.

Kto w stanie grzechu śmiertelnego przystępuje do Stołu Pańskiego, komunikuje niegodnie.

230. Jak trzeba przygotować swoje ciało do Komunii świętej?

Nie wolno od północy nic ani jeść ani pić.

Od tego przykazania są wolni ciężko chorzy.

231. Jak powinniśmy się wewnętrznie przygotować do Komunii świętej?

Powinniśmy godnie się wyspowiadać, Pana Boga miłować i nabożnie się modlić.

Zanim przystąpisz do Stołu Pańskiego, rozważ sobie:

1. Kto przychodzi do ciebie? — Jezus, mój Pan i mój Bóg. O Jezu, wierzę, żeś obecny w Najświętszym Sakramencie Ołtarza, wielbię Cię, Stwórco mój i Zbawicielu, i upadam przed majestatem Twoim, Panie i Boże mój.

2. Do kogo przychodzisz, Jezu? — Do nędznego człowieka i niegodnego grzesznika.

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł do przybytku serca mego, ale rzeknij tylko słowem, a zbawiona będzie dusza moja. Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu, Jezu, uświęć mnie i uczynь mnie godnym!

3. Dlaczego przychodzisz, Jezu mój? — Jedynie z miłości do mnie, aby mnie karmić, oczyścić, ze sobą złączyć i zbawić.

O Jezu, Tyś moja nadzieja. Tyś moje wszystko. Przyjdź, o Jezu, pociesz mnie, bo Cię Kocham serdecznie.

Jezu, przyjdź i nie opuszczaj mnie już nigdy.

232. Co powinniśmy czynić po Komunii świętej?

Po Komunii św. powinniśmy Panu Jezusowi oddać pokłon, podziękować Mu, ofiarować się Jemu i prosić Go o łaski.

O sposobie udzielania Komunii świętej.

1. Ministrant daje znak dzwonkiem, że Komunia święta będzie rozdawana wiernym, i odmawia Confiteor czyli spowiedź powszechną. Wtenczas żałuj jeszcze raz za grzechy i z rękami złożonemi i z oczami spuszczonemi pokornie ku ziemi przystępuj do Stołu Pańskiego.

2. Kapłan, wyjąwszy hostje święte z tabernakulum i udzieliwszy rozgrzeszenia powszechnego, podnosi hostje święte mówiąc: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata”; potem mówi trzykrotnie: „Panie nie jestem godzien, abyś wszedł do serca mego, ale rzeknij słowo, a zbawiona będzie dusza moja”. Wtenczas i Ty powtarzaj te słowa z pokorą.

3. Nareszcie, gdy się kapłan przybliża, oczekuj go klęcząc z głową podniesioną i rękami nabożnie złożonemi; a gdy przyjdzie kolej na ciebie, otwórz usta, trzymaj język na dolnej wardze i przyjmij Pana Jezusa z wielkiem uszanowaniem. Kapłan błogosławi cię hostją świętą mówiąc: „Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj zachowa duszę twoją do żywota wiecznego. Amen”.

4. Przyjąwszy Pana Jezusa, zamknij usta i bij się w piersi trzykrotnie, mówiąc: „Jezu, tobie żyję, Jezu, tobie umieram, Jezu, Twój jestem w życiu i śmierci”. Nie zatrzymuj hostji świętej tak długo w ustach aż się rozplynie. Jeśli na podniebieniu się zatrzyma, trzeba ją językiem — lecz nigdy palcem — odłączyć i połknąć. Przez kilka minut po Komunii świętej nie należy z otwartymi usty kaszlać lub spluwać.

5. Wróciwszy skromnie na swoje miejsce, nie oglądaj się, ale zakryj oczy swoje i trwaj na modlitwie dłuższy czas.

Odwiedzaj często Pana Jezusa w tabernakulum. Miej szczególne nabożeństwo do Serca Jezusowego. Przystępuj możliwie codziennie do Stołu Pańskiego. Kto chlebem Anielskim się karmi, aniołem się staje!

4. O Bierzmowaniu.

233. Kto udziela Sakramentu Bierzmowania?

Biskup udziela Sakramentu Bierzmowania.

234. Jak biskup biermuje?

Biskup kładzie rękę na głowę bierzmowianca, namaszcza chrzyżmem czoło jego mówiąc: „Znacę cię znakiem krzyża i umacniam cię chrzyżmem zbawienia w Imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Amen“.

235. Jakich łask udziela Sakrament Bierzmowania?

Sakrament Bierzmowania udziela nam Ducha świętego.

236. Jak trzeba się przygotować do Sakramentu Bierzmowania?

Przed Bierzmowaniem trzeba się z grzechów wyświadczyć.

Postępuj zawsze mężnie jak żołnierz Chrystusowy!

5. O Ostatnim Namaszczeniu.

237. Komu udziela się ostatniego Namaszczenia?

Ostatniego Namaszczenia udziela się ciężko chorym.

238. Jak udziela kapłan ostatniego Namaszczenia?

Kapłan namaszcza choremu oczy, uszy, nos, usta, ręce i nogi, modląc się przytem.

239. Jakich łask udziela Ostatnie Namaszczenie?

Ostatnie Namaszczenie gładzi grzechy chorego i wzmacnia go w cierpieniach i pokusach.

240. Kiedy chory powinien przyjąć Sakrament Namaszczenia?

Chory powinien przyjąć Sakrament Namaszczenia, póki jeszcze może myśleć i mówić.

Przed Panem Jezusem, którego kapłan do chorego niesie, uklękni i za chorych módl się!

6. O Sakramencie Kapłaństwa.

241. Komu udzielił Pan Jezus Sakramentu Kapłaństwa?

Pan Jezus udzielił Sakramentu Kapłaństwa dwunastu Apostołom.

242. W jaki sposób Apostołowie oddawali władzę kapłańską następcom swoim?

Apostołowie oddawali władzę kapłańską następcom swoim przez wkładanie rąk im odditwę.

Kapłanów wyświęca Biskup.

243. Jaką władzę daje kapłanom Sakrament Kapłaństwa?

Sakrament Kapłaństwa daje kapłanom władzę:

1. ofiarowania Mszy świętej,
2. udzielania Sakramentów świętych,
3. błogosławienia i święcenia.

Szanuj kapłanów, bo ich Pan Jezus posłał! Czy nie chcesz i Ty być kapłanem?

7. O Sakramencie Małżeństwa.

244. Kto ustanowił małżeństwo?

Pan Bóg sam ustanowił małżeństwo w raju, a Jezus Chrystus podniósł je do godności Sakramentu.

245. W jaki sposób przyjmują nowożeńcy Sakrament Małżeństwa?

Nowożeńcy oświadczają przed proboszczem i dwoma świadkami, że chcą aż do śmierci razem żyć, poczem kapłan błogosławi ich związek.

246. Na co Pan Bóg ustanowił małżeństwo?

Pan Bóg ustanowił małżeństwo, aby małżonkowie byli szczęśliwi i dzieci dobrze wychowali.

247. Czy małżeństwo może być rozwiązane?

Małżeństwo ważne zawarte nie może być rozwiązane jak tylko przez śmierć.

Rodziców twoich Pan Jezus w małżeństwie miłością związał!

Dodatek.

Modlitwy:

1. Znak Krzyża świętego.

W Imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Amen.

2. Modlitwa Pańska.

Ojciec nasz, któryś jest w niebiesiach! Święć się Imię Twoje; przyjdź królestwo Twoje; bądź wola Twoja, jako w niebie, tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj; i odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom; i nie wódź nas na pokuszenie; ale nas zbaw ode złego. Amen.

3. Pozdrowienie Anielskie.

Zdrowaś Marjo, łaski pełna, Pan z Tobą! Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Marjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinie śmierci naszej. Amen.

4. Skład Apostolski.

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego, jedynego,

Pana naszego, który się począł z Ducha świętego, narodził się z Marji Panny, umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekiel, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił na niebios, siedzi na prawicy Boga, Ojca wszechmogącego, stamtąd przyjdzie sędzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha świętego, święty Kościół katolicki, Świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie i żywot wieczny. Amen.

5. Akty wiary, nadziei i miłości.

1. Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy,
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.
2. Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszechmogący i miłosierny,
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.
3. Boże, choć Cię nie pojmuje,
Jednak nad wszystko miłuje,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty dobro nieskończone.

6. Akt żalu.

4. Ach, żałuję za me złości,
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Cię odpuszczam bliźniemu.

7. Anioł Pański.

Anioł Pański zwiastował Pannie Marji i poczęła z Ducha świętego.

Zdrowaś Marjo...

Oto Ja służebnica Pańska, niech mi się stanie podług słowa Twego.

Zdrowaś Marjo...

A Słowo stało się Ciałem i mieszkało między nami.

Zdrowaś Marjo...

Módl się za nami, święta Boża Rodzicielko,

Abyśmy się stali godnymi obietnic Pana Chrystusowych.

Módlmy się:

Łaskę Swoją, prosimy Cię Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy za zwiastowaniem anielskiem wcielenie Chrystusa Syna Twego poznali i przez mękę Jego i krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

8. Modlitwa poranna.

Jezu Chryste, w Imię Twoje
Budzę się i z łoża wstaję;
Tobie najprzód dzięki moje,
Tobie pokłon, cześć oddaję.

Boże, dzięki Tobie składam,
Coś od złego mnie zachował,
Póki ciałem, duszą władam,
Daj, bym święcie się sprawował.

Myśli, słowa, sprawy moje,
Poświęcam na chwałę Twoją!
Daj nam łaskę, przebaczenie,
Duszom zmarłych odpocznienie.

Strzeż mnie, Strózu mój, Aniele,
Strzeż mnie, Matko Boga mego,
Bym dziś Boga kochał wiele,
A unikał grzechu złego.

Ojczy nasz. Zdrowaś. Wierzę w Boga.

Jeśli czas pozwala, zmów jeszcze: Akty wiary, nadziei i miłości i Anioł Pański. Pieśń poranna: Kiedy ranne wstają zorze.

9. Modlitwa wieczorna.

O dobry Boże na wszechświata tronie,
Do Ciebie wznoszę błagalne me dłonie,
Za dzień dzisiejszy, za dary z Twej ręki,
Niosę Ci z głębi serca mego dzięki.

A jeśli grzechem obciążył mą duszę,
To na kolanach przebłagać Cię muszę.
Niech zasną z Twojem na ustach Imieniem,
Z Twą łaską świętą i z Twem przebaczeniem.

Porachuj grzechy, któremi dziś Pana Boga obraziłeś, potem żałuj:

Ach, żałuję za me złości,
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Do poprawy dążącemu.

O Marjo, strzeż serca mego,
O Jezuu, nie wychodź z niego,
Póki tchu mi życia stanie,
Nie opuść mnie Jezuu, Panie.

O Józefie ratuj nas
W życiu, śmierci, w każdy czas.

Jezuu Chryste, w Imię Twoje
Na spoczynek się udaję.
Tobie duszę, ciało moje
Pod opiekę Twą oddaję.

Wieczny odpoczynek racz zmarłym dać, Panie,
a światłość wiekuista niechaj im świeci. Amen.

Ojcze nasz. Zdrowaś. Anioł Pański. Pieśń: Wszystkie nasze dzienne sprawy.

10. Modlitwa do Anioła Stróża.

Aniele, Boży, Strózu mój,
Ty zawsze przy mnie stój,
Rano, w wieczór, we dnie, w nocy,
Bądź mi zawsze ku pomocy!

11. Modlitwa przed i po jedzeniu.

1. Boże, dzięki Ci składamy
Za to, co pożywać mamy.
Ty nas żywić nie przestajesz,
Pobłogosław, co nam dajesz.

2. Chwała Tobie, cześć i dzięki,
Za posiłek z Twojej ręki.
Dobry Boże dzięki masz
Za to, co pożywać dasz.

12. Akty strzeliste z odpustami.

Jezuu, Jezuu, Marja!

O mój Jezuu, miłosierdzia!

Najsłodszy Jezuu, nie bądź mi Sędzią, ale Zbawicielem!

Jezuu, Tobie żyję, Tobie umieram, Twój jestem w życiu i śmierci!

Boże mój i wszystko!

Słodkie Serce mego Jezusa, spraw niech Cię Kocham coraz więcej!

Jezuu, Marja, Józefie, Wam oddaję serce i duszę moją!

Jezuu, Marja, Józefie, bądźcie ze mną przy skonaniu!

Jezuu, Marja, Józefie, niech przy Was w pokoju ducha oddam!

Niech będzie pochwalony i błogosławiony Przenajświętszy i Boski Sakrament, teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen.

Któryś cierpiał za nas rany,
Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami!
Jezu, cichego i pokornego serca, uczyni serce moje
podług serca Twego.

13. Modlitwy przed i po nauce.

1. Ojcze, w Imię Twego Syna
Nauka się rozpoczyna,
Ześlij nam swojego Ducha;
Niech Go każdy baczenie słucha.
2. Dobry Ojcze, Tobie dzięki
Za nauki odebrane
Z Twojej to wszechmocnej ręki
Były nam dziś udzielane.

14. Przy pokropieniu wodą święconą.

Przez to święte pokropienie,
Boże odpuść nam zgrzeszenie,
Na tknienie tej wody świętej,
Niech ucieka duch przeklęty.

15. Komunja Duchowna.

Jezu, o Jezu, ja tak pragnę Ciebie,
Do serca wzywam Cię, anielski Chlebie.
Kiedyż to przyjdiesz do serca mojego
I dasz skosztować słodycz serca Twego?

Szukam Cię wszędzie, o Jezu mój drogi;
 Bez Ciebie życie, to ciernie i głogi!
 Więc wołam z duszy po tysiackroć razy:
 Przyjdźże, ach przyjdźże, Baranku bez zmayı!

Powiedz mi, Jezu, błagam, powiedz przecie,
Że mi odpuszczasz, żem ja Twoje dziecko,
A wstanę, Jezu, pobiegnę do Ciebie,
Do serca przyjmę Cię, anielski Chlebie!

16. Różaniec święty.

W Imię Ojca i Syna i Ducha świętego. Amen.

Wierzę w Boga... Ojcze nasz...

Zdrowaś Marja... Jezu, który niech w nas pomnaża
wiarę.

Zdrowaś Marja... Jezu, który niech w nas wzmacnia
nadzieję.

Zdrowaś Marja... Jezu, który niech w nas rozpala
miłość.

Chwała Ojcu... Ojcze nasz...

Część pierwsza czyli radosna.

1. Któregoś Ty, o Panno, z Ducha świętego poczęła.
2. Któregoś Ty, o Panno, do Elżbiety niosła.
3. Któregoś Ty, o Panno, w Betlejem porodziła.
4. Któregoś Ty, o Panno, w kościele ofiarowała.
5. Któregoś Ty, o Panno, w kościele znalazła.

Część druga czyli bolesna.

6. Który za nas krwią się pocił.
7. Który za nas był ubiczowany.
8. Który za nas był cierniem ukoronowany.
9. Który za nas ciężki krzyż nosił.
10. Który za nas był ukrzyżowany.

Część trzecia czyli chwalebna.

11. Który zmartwychpowstał.
12. Który do nieba wstąpił.
13. Który nam Ducha świętego zesłał.
14. Który Cię, o Panno, wziął do nieba.
15. Który Cię, o Panno, w niebie ukoronował.

17. Pieśni.

1. Miałem ci ja w sercu Jezusa miłego, * Który mi kołatał u drzwi serca mego.

Wolałem ja służyć światu obłudnemu, * Niżli je otworzyć Jezusowi memu.

Biada mnie na świecie, człekowi nędznemu, * Żem nie służył z młodu Panu Bogu memu.

Szczęśliwy ten człowiek, szczęśliwego rodu, * Który od młodych lat służy Panu Bogu.

2. Nie opuszczaj nas, nie opuszczaj nas, * Jezu nie opuszczaj nas! * Tyś powiedział: że na ziemi * Nie zostawisz nas samemi; Twoje serce czuło w niebie * Jak nam ciężko żyć bez Ciebie.

Nie opuszczaj nas itd. * — Gdzie pociechę my znajdziemy? * Gdzie lzy żalu ukoimy, * W sercu Twojem tylke, Panie, * I pociecha i wytrwanie.

Nie opuszczaj nas itd. * — W serca Twego słodkiej ranie, * Wszystko mamy, dobry Panie, * Tam ucieczka, tam schronienie, * Tam wesele, tam wzmocnienie.

3. Zdrowaś bądź Marya! * Niebieska lilija, * Panu Bogu miła, * Matko litościwa, * Tyś jest nasza ucieczka, * Najświętsza Marya.

Marya wilebna, * Ukaż drogę pewną, * Przykazania Twego, * Boga wszechmocnego, * Onci wszystka nadzieja * Zbawienia naszego.

Łaskiś pełna Pańskiej, * Czystości anielskiej, * Pannaś nad pannami, * Święta nad Świętymi! * O Najświętsza Marya, * Módl się dziś za nami.

4. [: Dzisiaj w Betlejem :] wesola nowina, * [: Że Panna czysta :] porodziła Syna. * Chrystus się rodzi, Pan oswobodzi, Anieli grają, króle witają, * Pasterze śpiewają, bydłeta klękają, * Cuda, cuda ogłaszają.

[: Marya Panna :] Dzieciatko piastuje, * [: I Józef stary :] Ono pielęgnuje. * Chrystus się rodzi itd.

[: Chociaż w stajence :] Panna Syna rodzi, * [: Przecież On wkrótce :] ludzi oswobodzi. * Chrystus się rodzi itd.

[: I trzech królowie :] od wschodu przybyli * [: I dary Panu :] kosztowne złożyli. * Chrystus się rodzi itd.

5. Ach, mój Jezu, jak ty klęczysz w ogrójcu zekrwawiony! * Tam Cię Anioł w smutku cieszy, skąd był świat pocieszony. * Przyjdź mój Jezu, przyjdź mój Jezu, przyjdź mój Jezu, pociesz mnie, bo Cię kocham serdecznie.

Ach, mój Jezu, co za boleść cierpisz w ostrej koronie! * Twarz Najświętsza zakrwawiona, głowa wszystka w krwi tonie. * Przyjdź mój Jezu itd.

Ach, mój Jezu, jakieś srodze do słupa przywiązany, * Za tak ciężkie grzechy nasze okrutnie biczowany! * przyjdź mój Jezu itd.

6. Chrystus zmartwychwstan jest, * Nam na przykład dan jest, * Iż mamy zmartwychpowstać, — Z Panem Bogiem królować, * Alleluja.

Leżał trzy dni w grobie, * Dał bok przebić sobie; * Bok, ręce, nogi obie, * Dla zbawienia tobie, * Alleluja.

Trzy Maryje poszły * Drogie maści nosły, * Chciały Chrystusa pomazać, * Jemu cześć i chwałę dać, * Alleluja.

7. Duszo moja! słuchaj Pana! * Który ci oznajmuje * Wolę swoją przez kapłana; * Czyń, co ci rozkazuje * I czego naucza ciebie * Jeśli chcesz królować w niebie.

Ta bowiem jest prawa droga * Do żywota wiecznego * Słuchać najwyższego Boga * I czynić wolę Jego. * Zbłądzić ten nigdy nie może * Kto Ciebie słucha, mój Boże!

Ukaż mi do nieba drogę * Oświecaj sługę Twego, * Naucz mię, jak trafić mogę * Do żywota wiecznego; * Mów, Boże! jestem gotowy * Słuchać Twojej świętej mowy. Amen.

8. Nie opuszczaj nas, nie opuszczaj nas. * Matko nie opuszczaj nas, * Matko pociesz, bo płaczemy, * Matko prowadź, bo zginiemy, * Ucz nas kochać, choć w cierpieniu, * Ucz nas cierpieć, lecz w milczeniu, * Nie opuszczaj nas itd.

Cóż dziwnego, że łzy płyną * Gdy to życie leż do-
lina, * Dusza smutkiem zamroczona, * Pod ciężarem krzy-
ża kona, Nie opuszczaj nas itd.

Wyjednalo Twe wstawienie * Niejednemu już zbawie-
nie; * Kto swą ufność w Tobie złożył, * Nowem łaski ży-
ciem ożył. * Nie opuszczaj nas itd.

9. W żłobie leży, któż pobieży, * Kolędować małe-
mu * Jezusowi Chrystusowi * Dziś do nas zesłanemu? *
Pastuszkowie przybywajcie, * Jemu wdzięcznie przygry-
wajcie * Jako Panu naszemu.

My zaś sami z piosneczkami * Za wami pospieszy-
my, * A tak tego Małego * Niech wszyscy zobaczy-
my; * Jak ubogo narodzony * Płacze w stajni położony, *
Więc Go dziś ucieszymy.

Najprzód tedy, niechaj wszędy * Zabrzmi świat z we-
szości, * Że posłany, nam jest dany * Emanuel w ni-
skości, * Jego tedy przywitajmy, * Z Aniołami zaśpie-
wajmy * „Chwała na wysokości!”.

10. Przed tak wielkim Sakramentem * Upadajmy na
twarze, * Niech ustąpią z testamentem * Nowym spra-
wom już starzy. * Wiara będzie suplementem, * Co się
zmysłem nie zdarzy.

Ojciec z Synem niech to sprawi, * By Mu dzięki
zabrzmiała, * Niech Duch święty błogosławi, * By się
Jego moc stała; * Niech nas nasza wiara stawi, * Gdzie
jest wieczna cześć, chwała. Amen.

11. Jużem dość pracował dla ciebie, człowiecze; *
Trzydzieści lat i trzy na tym nędznym świecie; * Pójdę,
pójdę do Jerozolimy, * Co o mnie pisano, to wszystko
wykonam.

Jeszcze Ja raz z wami do stołu usiedę, * Chleb w
Ciało, wino w Krew Mą własną przemienię; * Na pa-
miątkę Mego umęczenia, * Zakład wam zostawię Mego
rozłączenia.

Gdzie się obrócić mam? już Mnie Judasz wydał. *
Mój własny Apostoł żydów na Mnie zwołał. * I znajdą
Mnie w Ogrójcu się modlić, * Gdzie dla cię, człowiecze,
krwią się będą pocić.

Trena Gayda Trena
Halina

